

Triangulatie als structureel mechanisme binnen zorg- en beschermingsketens

CIV-CARE P001 – Normatief kader

(Toegepast als toetsingsgrondslag binnen CIV-CARE P002 en andere dossiers)

1. Doel en afbakening

Deze position paper is een **verdieping en uitwerking** van het thema *triangulatie* zoals benoemd in de Position Paper *Structurele zorgafhankelijkheid, ketendynamiek en uitsluiting van het sociaal netwerk*. De focus ligt exclusief op **triangulatie als structureel en institutioneel mechanisme** binnen zorg-, jeugdbeschermings- en beschermingsketens.

Deze paper heeft een **normatief en juridisch-duidend karakter** en is bedoeld als:

- toetsingskader voor concrete dossiers (zoals CIV-CARE P002),
- referentie voor rechtbanken, toezichthouders en klachtencommissies,
- analytisch hulpmiddel om verborgen machtsdynamieken zichtbaar te maken.

2. Begripsbepaling: wat is triangulatie?

Onder *triangulatie* wordt verstaan:

Het structureel inzetten of benutten van een derde partij om directe communicatie, verantwoordelijkheid en wederkerigheid tussen twee primaire betrokkenen te vermijden, sturen of ondermijnen.

Binnen het sociaal domein betreft dit vaak de dynamiek tussen:

- kind ↔ ouder,
- ouder ↔ instelling,
- kind ↔ sociaal netwerk,

waarbij een **instelling, professional of informeel gepositioneerde derde** fungeert als schijnbaar neutrale schakel, maar feitelijk:

- informatie filtert of herkadert,
- loyaliteiten beïnvloedt,
- directe afstemming blokkeert,

- en verantwoordelijkheid diffuus maakt.

Triangulatie is geen incident, maar een **patroon van handelen**.

3. Juridische en normatieve uitgangspunten

Triangulatie staat op gespannen voet met fundamentele rechtsbeginselen, waaronder:

- **Art. 3 IVRK** – het belang van het kind als eerste overweging;
- **Art. 12 IVRK / art. 809 Rv / art. 1:377g BW** – recht van het kind om gehoord te worden;
- **Art. 8 EVRM** – recht op eerbiediging van gezinsleven;
- **Jeugdwet (art. 4.1.1 en 4.1.2)** – participatie, netwerkbetrokkenheid en transparantie;
- **Algemene beginselen van behoorlijk bestuur (Awb 3:2 en 3:46)** – zorgvuldigheid en draagkrachtige motivering.

Triangulatie ondermijnt deze normen doordat zij:

- participatie indirect maakt of vervangt door interpretatie,
- gezinsrelaties functioneel verstoort,
- en besluitvorming onttrekt aan toetsbare dialoog.

4. Triangulatie als institutioneel mechanisme

In de praktijk manifesteert triangulatie zich niet als expliciet beleid, maar als **functionele routine** binnen ketens.

4.1 Kenmerkende verschijningsvormen

1. **Indirecte communicatie**
Beslissingen worden ‘via’ professionals gecommuniceerd, terwijl directe gesprekken worden ontmoedigd of onmogelijk gemaakt.
2. **Gefilterde kindstem**
Het perspectief van het kind wordt niet rechtstreeks overgebracht, maar samengevat, geduid of geherinterpreteerd door derden.
3. **Informele derden met disproportionele invloed**
Personen zonder formeel mandaat (zoals ‘mentoren’ of ‘contactpersonen’) krijgen een centrale rol in beeldvorming en besluitvorming.
4. **Verantwoordelijkheidsdiffusie**
Instellingen verwijzen naar elkaar, waardoor niemand aanspreekbaar blijft op concrete gevolgen.
5. **Uitsluiting van kritisch sociaal netwerk**
Steunfiguren die nabijheid en tegenspraak bieden worden als ‘onrustbronnen’ geframed en buitengesloten.

5. Gevolgen van triangulatie

Triangulatie heeft aantoonbare en voorspelbare gevolgen:

- **Voor het kind**
 - loyaliteitsconflicten,
 - verlies van autonomie,
 - internalisering van machteloosheid,
 - hechtings- en identiteitsproblematiek.
- **Voor ouders en netwerk**
 - structurele diskwalificatie van betrokkenheid,
 - escalatie van wantrouwen,
 - juridisering als laatste overlevingsstrategie.
- **Voor het systeem**
 - tunnelvisie,
 - zelfbevestigende dossieropbouw,
 - verminderde rechtsstatelijke controle.

6. Triangulatie en zorgafhankelijkheid

Triangulatie functioneert als **versterker van zorgafhankelijkheid**:

- directe relaties worden vervangen door institutionele bemiddeling;
- eigen regie wordt niet geoefend maar uitbesteed;
- herstel van netwerkrelaties wordt uitgesteld of geblokkeerd.

Hierdoor ontstaat een systeem waarin:

de afwezigheid van autonomie wordt gebruikt als rechtvaardiging om autonomie verder te beperken.

Dit mechanisme is structureel en zelfstandhoudend.

7. Toetsingscriteria: wanneer is triangulatie onrechtmatig?

Triangulatie wordt juridisch problematisch wanneer één of meer van de volgende situaties zich voordoen:

1. Het kind wordt niet rechtstreeks gehoord terwijl dat wel mogelijk en vereist is.
2. Ouders/netwerk worden structureel buiten overleg gehouden zonder deugdelijke motivering.
3. Informele derden beïnvloeden besluitvorming zonder mandaat of transparantie.
4. Besluiten zijn niet herleidbaar tot directe waarnemingen of toetsbare bronnen.
5. Herstelgerichte alternatieven zijn niet onderzocht of gemotiveerd afgewezen.

In dergelijke gevallen is sprake van een **schending van zorgvuldigheid en participatie**, met mogelijke civielrechtelijke, bestuursrechtelijke en mensenrechtelijke consequenties.

8. Relatie tot CIV-CARE P002

Binnen CIV-CARE P002 wordt triangulatie zichtbaar in:

- structurele filtering van de stem van de jongere,
- inzet van informele derden zonder mandaat,
- uitsluiting van het sociaal netwerk,
- en het vervangen van directe afstemming door institutionele interpretatie.

Deze position paper biedt het **analytisch en juridisch kader** om deze patronen te duiden en te toetsen, zonder het dossier te reduceren tot individuele intenties of incidenten.

9. Slotbeschouwing

Triangulatie is geen neutrale communicatiestrategie, maar een **machtsmechanisme** dat – indien onbegrensd – fundamentele rechten uitholt.

Zorg die werkelijk herstelgericht is:

- bevordert directe relaties,
- verdraagt tegenspraak,
- en organiseert participatie niet via omwegen, maar in openheid.

Deze position paper markeert de grens waar functionele afstemming overgaat in institutionele ontwrichting.